

SOSIAALITYÖN MAAKUNNALLINEN TYÖKOKOUS

Aika Tiistai 3.5.2016 klo 8.45–15.45, aamukahvia tarjolla 8.30 alkaen

Paikka Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kokoustila 100,
Matarankatu 4, Jyväskylä

Osallistujat

Ahonen	Kaisa	sosiaalityöntekijä	Jämsän kaupunki
Haaki	Raili	johtaja	Koske
Hiekka	Eija	sosiaaliamies	Koske
Hänninen	Tanja	Kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä	Koske
Järvinen	Päivi	sosiaalityöntekijä	Jämsän kaupunki
Karttunen	Kirsi	Aikuis- ja perhesosiaalityöntekijä	Äänekosken kaupunki
Kerkelä	Seija	sosiaalityöntekijä	Laukaan kunta, SOSKU-hanke
Ketola	Tuija	Lehtori	Jamk
Kinnunen	Sari	sosiaalityöntekijä	Äänekosken kaupungin sosiaali-toimi
Kinnunen	Seija	projektipäällikkö	Aikuissosiaalityö/SOSKU-hanke, Jyväskylän kaupunki
Kohvakka	Kaisa	kehittäjäsosiaalityöntekijä	Sosku-hanke Jyväskylä, Jyväskylän kaupunki
Koivisto	Anne	kehittäjä / palveluohjaaja	Laukaan kunta, Sosku-hanke
Kujala	Virpi	Vertaistoiminnan kehittäjä	Sininauhaliitto/VOIKUKKIA-toiminta
Kähärä	Nelli	Sosiaalityöntekijä	Jyväskylän kaupunki
Laitinen	Jussi	johtava sosiaalityöntekijä	Keski-Suomen sairaanhoitopiiri
Lampi	Sari	sosiaaliohjaaja	Laukaan kunta
Laukkarinen	Teea	palveluohjaaja	Laukaan kunta
Lehesvuori	Krista	vs. sosiaalityöntekijä	Keuruun kaupunki
Malinen	Anna-Kristiina	Sosiaaliohjaaja	Jyväskylän kaupunki/J-Nappi
Malinen	Matias	sosiaaliohjaaja	Jyväskylän kaupunki (etäyhteys)
Markkanen	Outi	sosiaalityön johtaja	Äänekosken kaupunki (etäyhteys)

Moilanen	Johanna	Yliopettaja	JAMK
Nurmi	Kirsi	sosiaalityöntekijä	Laukaan sosiaalitoimisto
Närhi	Kati	professori	Jyväskylän yliopisto
Ohvo	Eira	perusturvajohtaja	Konneveden kunta (etäyhteys)
Pihl	Anu	perusturvajohtaja	Toivakan kunta (aamupäivä)
Pynnönen	Suvi	Sosiaalityöntekijä	Laukaan kunta
Rikalainen	Kaisa	sosiaalityöntekijä	Toivakan kunta
Seppä	Sanna	vs. sosiaalityöntekijä	Jyväskylän kaupunki/Aikuissosiaalityö
Talvensola	Sivi	suunnittelija	Koske
Toivari	Erika	kehittäjäsosiaali-ohjaaja	Jyväskylän aikuissosiaalityö / Sosku-hanke
Vainikainen	Karoliina	sosiaalityöntekijä	Petäjäveden kunta
Ylönen	Katri	sosiaalityöntekijä	Jyväskylän kaupunki, J-Nappi

8.30 Aamukahvi (Koske tarjoaa osallistujille)

8.45 **Aamun avaus – tervetuloa työkokoukseen!**

johtaja Raili Haaki, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Koske

Käytiin esittelykierros ja kerrottiin lyhyesti, mitä sosiaalityöhön itse kullakin tällä hetkellä kuuluu.

9.00 **Miten maahanmuutto vaikuttaa sosiaalityöhön?**

Heljä Siitari johdattelee käytännönläheisesti aiheeseen Jyväskylän kaupungin maahanmuuttajapalveluista kertyneen työkokemuksen pohjalta.

Diat liitteenä

Keskustelua

Todettiin, että asia tulee koskettamaan lähivuosina kaikkia. Keski-Suomen kunnista ainakin Jämsä ja Laukaa ovat tehneet kuntasopimuksen ja Toivakkaankin on näillä näkymin tulossa turvapaikan saaneita.

Pohdittiin isojen ja pienten kuntien erilaisten palvelujen merkitystä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Pienemmissä kunnissa etuna on valmiit verkostot ja eri toimijat, kunnan ja järjestöjen, tuntevat toisensa. Lisäksi kuntien täy-

tyy pitää huolta työntekijöiden työhyvinvoinnista ja konsultointimahdollisuudesta. Esimerkiksi Jyväskylän maahanmuuttajapalvelusta voi kysyä neuvoa.

Todettiin, että erityistä tukea tarvitseva henkilö -pykälä sosiaalihuoltolaissa sopii hyvin maahanmuuttajatyöhön erityisen hyvin lapsiperheiden kohdalla, joilla useinkaan ei ole kyse lastensuojelutarpeesta maahantulon alkuvaiheessa. Tuotiin esiin, että Keski-Suomen lastensuojeluryhmässä 27.4. keskusteltiin turvapaikanhakijoista lastensuojelussa. Samoja asioita käytiin läpi ko. keskustelussa. Työryhmän sihteeri Tanja Hänninen lähettää muistion kuntiin ja siitä voi katsoa tarkemmin käytyä keskustelua. Työryhmän kokouksessa todettiin, että kysymisellä ja keskustelulla on päästy pitkälle, vaikka se vie aikaa. Lastensuojelu on vieras asia turvapaikanhakijoille.

9.45 Jaloittelutauko

10.00 Romanian koulutustason ja työelämävalmiuksien parantaminen

Kirsi Florin (Jyväskylän kaupunki) ja Taja Kiiskilä (Jyväskylän ammattikorkeakoulu) Rainer-hankkeesta kertovat romaninuorten koulutukseen ja työelämävalmiuksiin liittyvistä haasteista ja keinoista niiden tukemiseen.

Diat liitteenä

Hanke kiertää kaikki maakunnan kunnat. Kirsi Florinilta voi myös pyytää romanikulttuuriesitelmää eri puolille maakuntaa. Esitys räätälöidään tarpeen mukaan. Yhteystiedot diasarjan lopussa.

10.45 Missä menet, Keski-Suomen SOTE?

hankepäällikkö Marja Heikkilä Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeesta kertoo sote-uudistuksen ja hankkeen ajankohtaiskuulumiset sekä meneillään olevasta mielenterveys-, päihdepalvelujen ja aikuissosiaalityön maakunnallisesta selvityksestä.

Diat liitteenä.

Keskustelua

Todettiin, että mielenterveys-, päihde- ja aikuissosiaalityön teemat liittyvät sosiaalisen kuntoutuksen kokonaisuuteen.

Tuotiin esiin, että maakunnan sote-uudistusta valmistellaan hankkeen tuottamien tietojen pohjalta palvelutuotantotyöryhmässä, jonka toimikausi on

tämän vuoden loppuun. Kunnissa odotellaan muutostukea valtiolta. Näin suurta uudistusta on vaikea viedä läpi oman toimen ohella.

Keski-Suomen SOTE 2020 -hanke ottaa mielellään vastaan kommentteja mielenterveys-, päihde- ja aikuissosiaalityön tulevaisuuden näkymistä eri puolilta maakuntaa. Kommentit voi laittaa Marja Heikkilälle @jkl.fi

Osallistukaa rohkeasti meneillään olevaan sote-keskusteluun!

11.30 Lounastauko (omakustanteinen)

12.30 **Kehittäjäkumppanuus sosiaali- ja terveystalvelujen asiakaskohtaamisissa**

sosionomi YAMK Maria Muhonen kertoo opinnäytetyöstään. Mitä asiakaspalvelutilanteessa toteutuvalla kehittäjäkumppanuudella tarkoitetaan? Miten asiakkaan ja ammattilaisen välistä kehittäjäkumppanuutta voidaan edistää? Miksi kaikissa sote-palveluissa tapahtuvissa kohtaamisissa tulisi olla tilaa myös kehittäjäkumppanuudelle? Puheenvuorossa jäsennellään vastauksia kehittäjäkumppanuutta koskeviin kysymyksiin.

Keskustellaan, kuinka kehittäjäkumppanuutta asiakastyössä jo toteutetaan ja ideoidaan yhdessä, millaisin keinoin sitä voisi toteuttaa sosiaalityössä

Diat liitteenä.

Keskustelua

Tuotiin esiin, että tärkeää on saada asiakkaalta toiseuden tunne pois: kunnioitetaan asiakasta, kokemusta, osoitetaan aitoa kiinnostusta häntä kohtaan. Toiseuden poistamiseksi on olemassa draamakoulutusta, joka voi olla perinteistä luennointia tehokkaampi tapa oppia vuorovaikutusta oman kokemuksen kautta. Vastaavaa on jo käytössä sosionomiopinnoissa, mutta sitä voisi olla eri kohdissa uraa osana ammatillista oppimista.

Tuotiin esiin, että kehittäjäkumppanuus kuulostaa rakenteellisen sosiaalityön menetelmältä. Joidenkin asiakasryhmien kohdalla itseä koskevien palvelujen kehittäminen on ennemminkin sivutuote kuin pääasia. Tämä on toisaalta yksi kehittämiskumppanuuden idea. Yhteiskehittäjyydessä asiakas on selvemmin kehittäjä. Tätä on hyödynnetty mm. SOSKU-hankkeessa. Kehittäjäasiakas-toiminta ja siinä roolissa toimiminen on tuonut voimaantumista ja parantanut hyvinvointia ja palautteena on asiakkaalta saatu, että se on parasta sosiaa-

lista kuntoutusta. Asiakasraatien kautta on koettu saadun esiin kokemuksia palveluista – ihmisillä on tarve puhua.

Keskusteltiin työntekijän kokemasta Onni Osattoman roolista. Keinoina työntekijöiden kehittämiseksi ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseksi mainittiin mm. yhteiset kehittämispäivät. Toisaalta kehittäminen voi lähteä nopeasti liikkeelle työntekijöiden ideasta, esimerkkinä J-Napin Porkkana-hanke. Työntekijää ei sinänsä estä mikään kokeilemasta uudenlaista toimintamallia, esimerkkinä työntekijä-asiakas-työparitoiminnan kokeileminen Seinäjoella

Korostettiin, että tarvitaan monenlaisia tapoja osallistua ja vaikuttaa, jotta mahdollisimman monen asiakkaan ääni saadaan kuuluviin.

Lopuksi todettiin, että yhdessä asiakkaan kanssa toimiminen luo tilaa uusille tavoille nähdä toinen ihminen ja olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa – sekä asiakkaalle että työntekijälle.

13.15 **Apua verkosta matalalla kynnyksellä**

sosiaalityöntekijä Katri Ylönen on tarkastellut sosiaalityön lisensiaatintutkimuksessaan nuorten vuorovaikutuksellista verkkoauttamista. Ylönen on toteuttanut tutkimuksensa systemaattisen kirjallisuuskatsauksen metodilla selvittäen, millaisena nuorten vuorovaikutuksellinen verkkoauttaminen näyttäytyy ja millaisia vaikutuksia verkkoauttamisella näyttää olevan. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa lisäksi sellaista tietoa, jonka avulla voidaan kehittää sosiaalityön ammatillisia käytäntöjä -vuorovaikutuksellista auttamistyötä verkossa. Keskustellaan alustuksen pohjalta.

Diat liitteenä

Keskustelua

Nähtiin verkkoauttaminen tärkeänä mahdollisuutena, joka tulee sosiaalityössä hyödyntää. Kysymyksiä heräsi mm. sen roolista (täydentävä vai jokin sosiaalityön palvelu olla kokonaan verkossa), käyttäjäkunnasta ja kohdennuksesta. Kallistuttiin enemmän siihen, että verkkoauttaminen on yksi työväline toisten joukossa. Kyseessä ei ole pelkästään nuorten auttamisen keino vaan vaikkapa työssäkäyvien aikuisten yhteydenotto- ja asiointitapa. Sosiaalityön asiantuntemusta tarvitaan nimenomaan siinä, kenelle tätä auttamismuotoa voidaan kohdentaa. Verkkoauttaminen voi olla merkittävä apu ongelmien ennaltaehkäisyssä, jos yhteydenottokynnys on matala. Toisaalta on otettava huomioon,

että verkossa esitettävät kysymykset voivat olla vakavia, jolloin vastaajina ja avunantajina on oltava ammattilaisia.

Keskusteltiin salassapitosäännöksistä verkkoauttamisessa. Anonyymisti toimittaessa salassapitosäännökset eivät estä toimintaa. Sähköpostia ei koeta tarpeeksi turvalliseksi ja sitä ei saa kunnissa käyttää asiakasasioiden hoitamiseen.

Todettiin, että sosiaalialalla on tarvetta profiilin nostoon sähköisten palvelujen tarjoamisessa. Emme voi jättäytyä digitaalisten palvelujen ulkopuolelle vaan ennemminkin toimia suunnannäyttäjinä ja auttaa asiakkaita saamaan paremmin sähköiset välineet haltuun. Verkkoauttamisalustan luominen / hankkiminen aiheuttaa kustannuksia. Alustoja on jo olemassa, kunhan ne saadaan otettua käyttöön. Esim. Keski-Suomessa on Hyvis-portaali, jonne on mahdollista luoda erityyppisiä tietoturvattuja asiointikanavia, ja jo nyt mm. toimeentulotukea voi hakea Jyväskylässä sitä kautta. Eri puolella Suomea on erilaisia kokeiluja verkkotyöstä, mm. perhetyö Kainuussa. Työssä voi hyödyntää myös ilmaisia alustoja. Esimerkiksi J-Napilla ja Jyväskylän Hannikaisenkadun aikuissosiaalityöllä on käytössä Facebookiin luotu työprofiili, johon asiakas voi jättää yhteydenottopyynnön silloin kun hänellä on tarvetta tai sinne voi esittää yleisiä kysymyksiä. Asiakasasioita ei tätä kautta voi kuitenkaan hoitaa. Myös Whatsapp-viestittelyä käytetään asiakkaan kanssa keskusteluun.

Pohdittiin, kuinka paljon kirjoitettua tekstiä voi tulkita tunnenäkökulmasta väärin. Ylösen kirjallisuuskatsauksessa tuli esiin, että työntekijöiden kannalta asiapitoisessa tekstissä pysyminen on varmin viestimisen tapa. Nuoret puolestaan käyttävät verkkokommunikaatiota luontevammin kuin vaikkapa puhelinta.

Todettiin lopuksi, että kannattaa kysyä asiakkaalta itseltään, miten hän haluaa asioida ja pyrkiä mahdollistamaan nämä väylät asiakastyössä.

14.00 Iltapäiväkahvit (Koske tarjoaa osallistujille)

14.15 Iltapäivän tietoiskut (15 min/aihe)

- **Infoa yliopistosta**

sosiaalityön professori Kati Närhi kertoo yliopiston sosiaalityön ammatillisesta erikoistumiskoulutuksesta ja muista ajankohtaisasioista. Lisätietoa ja hakuohjeet osoitteesta: <http://www.sosnet.fi/erko>

Keväällä **2.5.–7.6.2016** haussa ovat seuraavat erikoisalajat:

- **Lapsi-, nuoriso- ja perhesosiaalityö:** Erikoisalalle valitaan 24 opiskelijaa Turun yliopistoon.
- **Rakenteellisen sosiaalityön erikoisala:** Erikoisalalle valitaan 20 opiskelijaa Jyväskylän yliopistoon.

Hakulomakkeet ovat [täällä](#).

Syksyllä 2016 tulevat hakuun **Hyvinvointipalvelujen ja Kuntouttavan sosiaalityön** erikoisalajat, jolloin koulutukset käynnistyvät alkuvuodesta 2017. Lisätietoja näistä hauista myöhemmässä vaiheessa.

Sosiaalityön laitos tekee mielellään yhteistyötä alueen kuntien kanssa. Kehittämisen- ja tutkimusideoita voi viestitellä Kati Närhille @jyu.fi

• Ajankohtaista Kansa-koulu-hankkeesta

Keski-Suomen aluekoordinaattori Riikka Rantanen kertoo sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain toimeenpanohanke Kansa-koulun tulevista toimista maakunnassa. Diat liitteenä.

Kirjaamisvalmentajakoulutuksen ensimmäinen vaihe on alkamassa syksyllä. Tällä hetkellä valmentajiksi on ilmoittautunut Keski-Suomesta noin 30 henkilöä, jolla määrällä on mahdollista kouluttaa koko maakunnan sosiaalitoimen henkilöstö. Koulutus alkaa 29.9. Hoivapainotteiset yksiköt ja yksityiset toimijat koulutetaan vuoden 2017 puolella samalla mallilla.

Kansa-arkisto tulee osaksi Kanta-arkistoa tulevaisuudessa.

14.45 Sosiaalihuoltolaki käytännössä

Keskustellaan yhdessä ja jaetaan kokemuksia, miten alla olevia sosiaalihuoltolain pykäläiä toteutetaan

• SHL 3.6 § Erityistä tukea tarvitseva lapsi

Miten kunnissa on määritelty, milloin lapsi kuuluu lastensuojelun asiakkuuteen ja milloin on kyseessä sosiaalihuoltolain mukainen erityistä tukea tarvitseva lapsi? Millaisia käytäntöjä kunnilla tähän on? Eroaako työskentelyn sisältö? Onko lakimuutos vaikuttanut yhteistyökäytäntöihin kunnissa?

Keskustelua

Aamuisessa esityksessä tuli ilmi, että maahanmuuttajapalveluissa tämä muutos on tullut tarpeeseen.

Jyväskylässä ei ole vielä tarkemmin määritelty, missä erityistä tukea tarvitsevat lapset jatkossa asioivat – lastensuojelussa vai aikuissosiaalityössä. Asiaa miettimään on perustettu oma esimiehistä koostuva työryhmä.

Petäjavedellä lapset ovat edelleen lastensuojelun puolella. Asiaa ei olla vielä määritelty tarkemmin.

Äänekoskella palvelutarpeen kartoituksen aikana arvioidaan, onko kyseessä lastensuojelun vai sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön tarve. Eniten mietittävät lapset, jotka tarvitsevat psykiatrian palveluja, mutta lapsen oireilu ei johdu perhesyistä.

VOIKUKKIA-toiminnassa sijoitettujen lasten vanhemmilta on tullut viestiä, että lakimuutos parantaa avun hakemista, kun apua saadakseen ei tarvitse tulla lastensuojelun asiakkaaksi.

Koskesta kerrottiin, että haussa on valtakunnallinen sosiaalityön uusien toimintamallien kehittämiseen tähtäävä PRO SOS -hanke, jossa Keski-Suomessa keskityttäisiin erityistä tukea tarvitsevien palvelutarpeen arvioinnin ja omatyöntekijätoiminnan sekä kehittäjäkumppanuuden kehittämiseen.

• SHL 17 § - Sosiaalinen kuntoutus kunnissa?

Miten työkokoukseen osallistujien organisaatioissa on ryhdytty toteuttamaan sosiaalista kuntoutusta. Mitä haasteita toteuttamisessa on huomattu? Miten niitä on ratkottu? Onko toimintaan jo muodostunut hyviksi todettuja käytäntöjä? Kuinka asiakkaat ovat suunnittelussa ja toteutuksessa mukana?

Keskustelua

J-Napissa sosiaalista kuntoutusta on tehty jo alusta asti erilaisen ryhmätoiminnan (avoin, suljettu, kertaluonteinen, jatkuva,...) muodossa. Usein asiakkaat ovat monien palvelujen ulkopuolella ja ovat sosiaalisen kuntoutuksen tarpeessa päästäkseen muiden palvelujen piiriin.

Laukaan SOSKU-hankkeeseen asiakkaita tulee enemmän muilta tahoilta kuin sosiaalitoimesta. Kirjallinen toimeentulotuen hakeminen vaikeuttaa sosiaalisen kuntoutuksen arvioinnin tarvetta.

Tuotiin esiin, että sosiaalisessa kuntoutuksessa on tärkeää yhteistyö muiden toimijoiden, mm. liikunta- ja kulttuuritoimen, järjestöjen, kanssa. Yhteistyös-

sä voidaan luoda toimintoja, jotka ylläpitävät ja edistävät toimintakykyä. Nousemassa näyttäisi olevan jälleen yhteisöllinen sosiaalityö.

Keskusteltiin siitä, voiko sosiaalinen kuntoutus olla muuta kuin ryhmätöitä sosiaalisissa suhteissa / vuorovaikutuksessa? Todettiin myös, että osa asiakkaista tarvitsee intensiivistä yksilötyötä pystyäkseen osallistumaan ryhmään.

Työelämän osalta isona yhteiskunnallisena kysymyksenä on, miten työn tekeminen ymmärretään. Riittääkö, että se on jotain yksilölle merkityksellistä toimintaa, joka pitää yllä sosiaalista toimintakykyä, vaikka ei välttämättä varsinaisesti työksi määriteltävää. Sosiaalinen kuntoutus ei rajoitu pelkästään työikäisiin! On myös huomattava, että pienet arkirutiineista poikkeavat uudenlaiset teot ovat myös muutoksia ja voidaan katsoa sosiaalisiksi kuntoutukseksi.

Toimeentulotukisiirto tuo mahdollisuuden käyttää paremmin sosiaalityön osaamista ja kehittää uudenlaista sosiaalityötä asiakkaan tarpeista lähtien. Mutta miten uusia, luovia työmenetelmiä voidaan kokeilla ja miten niistä saadaan vaikuttavuusnäyttöä? Muutos antaa mahdollisuuden työntekijöille ottaa uusia rooleja, rikkoa rutiineja ja voi edellyttää työntekijän luopumista asiantuntijan roolista. Tilanne on yhtäläillä jännittävä sekä työntekijälle että asiakkaalle.

Nyt on uudenlaisen sosiaalityön tekemisen paikka meille kaikille!

15.30 Muut asiat ja työkokouksen jatkosta sopiminen

Ei muita asioita.

Koske voi jatkossakin kutsua koolle vastaavia sosiaalityön uudistamiseen keskittyviä kokouksia.

15.45 Työkokous päättyy

Kiitos kokoukseen osallistuneille ja työniloa kevääseen!

Muistiin kirjasi:

Sivi Talvensola, suunnittelija, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus
sivi.talvensola(a)koske.fi, 0400-904663